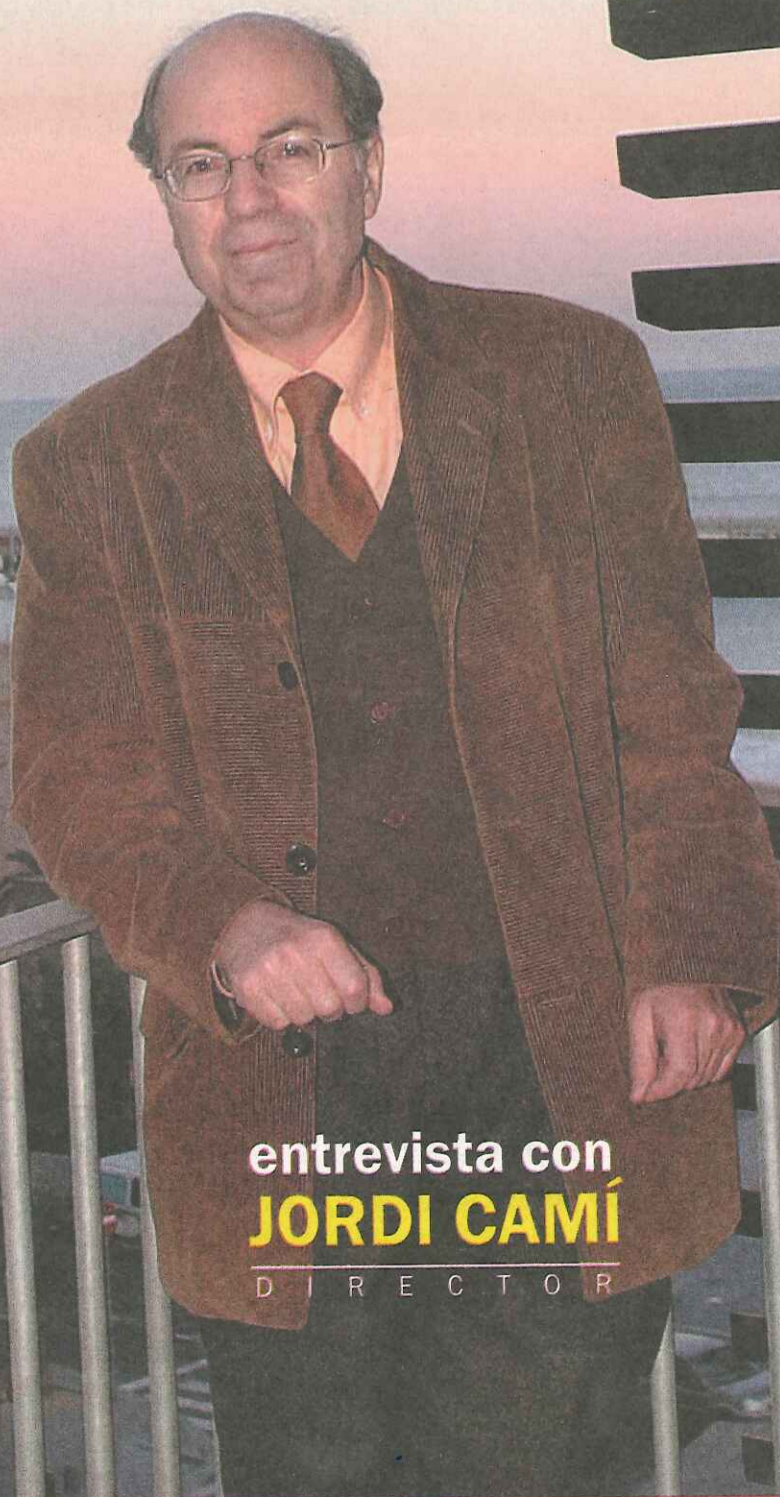

n° 00
19 març
de 2007

vivir la **ciencia**

ENTREM AL PARC DE RECERCA **BIOMEDICA** DE BARCELONA

entrevista con
JORDI CAMÍ
D I R E C T O R

Suplement dedicat al 75è aniversari del Diccionari General de la Llengua Catalana de Pompeu Fabra

JORDI CAMÍ

DIRECTOR DEL PARC DE RECERCA BIOMÈDICA

“Aspirem a fer una recerca d'excel·lència”

Doctor en medicina, catedràtic de farmacologia, cap de farmacologia de l'Hospital del Mar, director de l'Institut Municipal d'Investigació Mèdica (IMIM) durant 20 anys. Actualment director d'un dels parcs científics més importants del sud d'Europa.

Text i Fotos:
Iago Andreu
Pepe Aznar

Cada cop el perfil de gestor li ha anat guanyant més terreny al perfil de científic?

Sí, però jo he fet de gestor sempre, precisament perquè he estat molts anys director de l'IMIM ho he estat combinant sempre. De fet, dirigeixo un departament de recerca en bibliometria i avaluació en ciència. És quelcom que faig a un ritme més calmat i que puc combinar amb la gestió del Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB). Segueixo així fent la vida acadèmica a part de la vida de gestió. A més, crec que és molt positiu combinar aquests dos aspectes.

Què fa del PRBB un centre de referència en el seu àmbit?

Atès a l'antiguitat, que és poca, de la majoria de centres que estan en marxa, hem tingut l'oportunitat d'enfocar aquesta recerca cap a àrees d'investigació molt noves i

emergents de l'àmbit de la biomedicina. És com un equip de futbol: el secret està en el tipus de jugadors que fitxes. Tot depèn del tipus de científics que tens aquí treballant.

D'on provenen els científics del PRBB?

Aquí tenim un elevat grau d'internacionalització. El principal doctorat que tenim, fet en col·laboració amb la Universitat Pompeu Fabra (UPF), és en anglès. Això fa que avui més de la meitat d'estudiants de doctorat siguin estrangers, majoritàriament europeus. La internacionalització és una evidència i és un valor afegit. El nombre de gent que hi ha aquí en el mateix entorn, la massa crítica, també és un atractiu.

El fet que el PRBB sigui a Barcelona és un altre atractiu?

Els científics decideixen anar a un lloc o un altre en funció de

l'entorn, no en funció del clima i el paisatge. Al PRBB ajuda molt que l'edifici sigui interessant i estigui davant de la platja. Però aquestes consideracions pertanyen a l'etapa final de la presa de decisions. El que realment fa decidir a la gent per venir, ni que sigui temporalment, és el tipus de tecnologia que trobaran aquí, els col·legues, etcètera.

O sigui que el secret per atraure bons científics és tenir bons científics?

Exacte, és un peix que es mossega la cua, un multiplicador. És per això que nosaltres aspirem a fer una recerca molt bona, amb molta excel·lència. La majoria de gent, ha entrat per concursos internacionals amb molta competència. A més s'ha pogut recuperar molta gent jove d'aquí i de la resta d'Espanya que estava fora del país, i que ha pogut tornar gràcies a l'existència del PRBB.

Tots els científics que treballen aquí són molt joves...

La majoria són força joves, però més recentment també hi ha científics sèniors estrangers que accepten incorporar-se en algun dels nostres centres de manera estable, cosa que era molt infreqüent. Això fa quatre o cinc anys semblava impensable a Espanya.

Quins avantatges aporta un model com el del PRBB?

El PRBB segueix la tendència que hi ha a Europa i Estats Units, a països amb àmbits geogràfics intensius en recerca, que van cap a la clusterització, és a dir, la concentració de recerca, empreses, universitats i hospitals. Aquest model és el que aquí hem aplicat: El PRBB consta de sis centres de recerca i estem en constant relació amb les empreses, la facultat de biologia de la UPF i l'Hospital del Mar.

A què respon la tendència a la concentració?

La concentració té sentit perquè el PRBB no s'orienta només cap al coneixement, sinó que també busca idees aplicables que generin oportunitats de creació d'empreses. Podem transferir la nostra tecnologia al món empresarial. Però també tenim el cap posat en els hospitals, de fet la interacció amb l'hospital del mar és molt fèrtil.

Com es tradueix aquesta interacció?

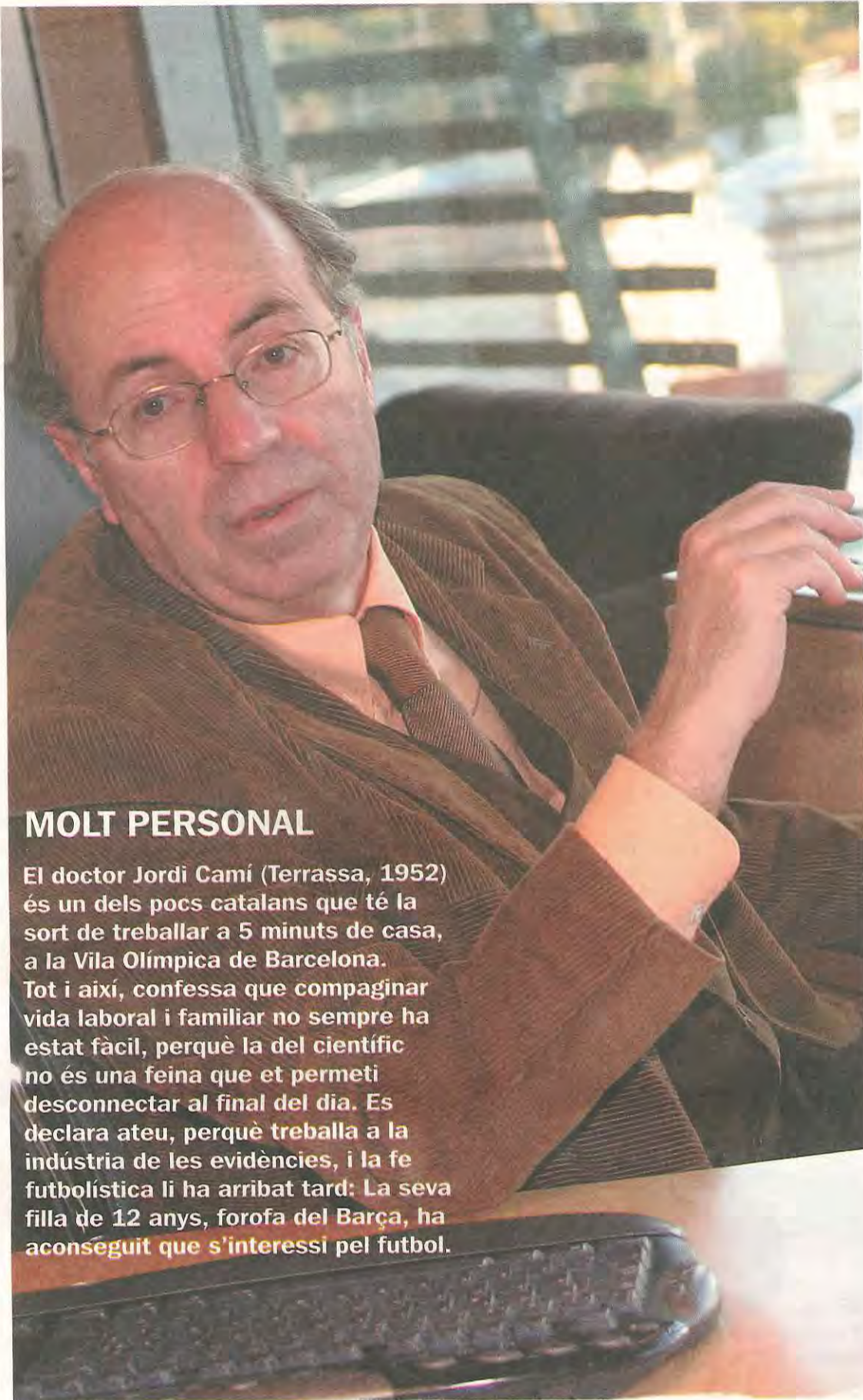
Per una banda hem d'entendre que les nostres contribucions són contribucions de les que se'n pot beneficiar tothom. El tipus de recerca que fem no és una recerca localista, de manera que qualsevol aportació rellevant que fem en el camp de la biomedicina es tindrà en compte aquí i a tot el món. Ara bé, tenir aquesta qualitat de recerca vinculada a un hospital comarcal seria econòmicament insostenible, i amb això no vull dir que els hospitals comarcals no facin una atenció sanitària d'excel·lència, que la

Un parc científic és com un equip de futbol: tot depèn del tipus de jugadors que fitxes

Científics sèniors s'estan incorporant al Parc, cosa que a Espanya semblava impensable

MOLT PERSONAL

El doctor Jordi Camí (Terrassa, 1952) és un dels pocs catalans que té la sort de treballar a 5 minuts de casa, a la Vila Olímpica de Barcelona. Tot i així, confessa que compaginar vida laboral i familiar no sempre ha estat fàcil, perquè la del científic no és una feina que et permeti desconnectar al final del dia. Es declara ateu, perquè treballa a la indústria de les evidències, i la fe futbolística li ha arribat tard: La seva filla de 12 anys, forofa del Barça, ha aconseguit que s'interessi pel futbol.

fan. Però la recerca transnacional entre el món de la pràctica clínica i el món de la recerca biomèdica permet buscar respostes a les incògnites que poden sortir en el dia a dia tractant malalts. Aquí aquestes incògnites tenen l'oportunitat de ser resoltes més de pressa i de ser enfocades de manera multidisciplinària, cosa que seria més difícil si fossin mols geogràficament separats.

Com s'articula la col·laboració amb altres centres com el Parc Científic de Barcelona?

Els científics col·laboren entre sí de manera espontània o, com a mínim, no cal que ningú els dirigeixi aquesta col·laboració. El món de la ciència busca la interacció de forma natural. Quan dos grups de recerca creuen que poden realitzar un projecte conjunt ho fan i busquen finançament per dur-lo a terme. D'altra banda hi ha la col·laboració institucional. En aquest sentit, tenim una certa aliança amb el Parc Científic de Barcelona.

A Espanya encara hi ha un decalaix entre el desenvolupament econòmic i la inversió en ciència

És una acord que no exclou la competitivitat, un frec a frec, que és molt positiu i que contribueix a aquesta animació que a Catalunya es viu pel món de la recerca, especialment de la recerca biomèdica.

Quina és la participació del PRBB en la recerca internacional?

La col·laboració internacional és molt productiva. L'exemple més clar és que pràcticament tots els grups de recerca que hi ha aquí mantenen col·laboracions estables amb grups de recerca no espanyols. És per això que més del 30% de totes les publicacions que surten d'aquí són

d'autors estrangers, d'Europa i Estats Units. És a dir, surten gràcies a la col·laboració internacional. Però és que això és el normal. Nosaltres estem una mica per sobre la mitjana espanyola, però en el nostre àmbit és el normal.

Abans de ser director del Parc la seva activitat s'orientava més cap a toxicologia, dopatge...

Sí, però sobretot en el camp de la recerca en neurociències i dels fàrmacs i medicaments amb capacitat d'abús o dependència, les drogues. A això m'hi he dedicat molts anys i va arribar un moment en que ho vaig haver de deixar perquè no es pot fer tot.

Va organitzar un laboratori antidopatge, fins a quin punt podem estar segurs del que diuen les anàlisis?

En el camp del dopatge, les màquines no s'equivoquen mai. I quan dones un positiu, estàs molt segur que el pots donar i que estàs en condicions de

repetir l'anàlisi. La tendència és que els resultats dubtosos no es donin per positius, per evitar conflictes.

I com és que sempre es demanen contra-anàlisis?

Perquè hi ha molta hipocresia. Quantes vegades un control de dopatge que ha donat positiu, s'ha hagut de desmentir fent la contra-anàlisi? Mai, o gairebé. De cada mostra d'orina en separem dues parts, una amb la que es fa l'anàlisi i l'altra que es guarda segellada. Si algú no està d'acord es va a buscar l'altra. Però la màquina no falla, o sigui que quan s'encampa algú, aquesta persona portava la substància a l'organisme. Una altra cosa és la manera com hi va entrar.

Quina és la incència del dopatge en el món de l'esport?

De dopatge n'hi ha i n'hi ha molt. Això és una carrera entre jo t'enganxo, jo m'escapo, etcètera. La gent que pren coses ja busca mecanismes perquè no els detectin. És per això que es van instaurar els controls per sorpresa.

A quin nivell de recerca es troba Espanya?

D'entrada, cal dir que la recerca a Espanya està molt millor que abans, perquè s'ha realitzat un gran esforç en els últims

Quantes vegades un control de dopatge que hagi donat positiu s'ha hagut de desmentir? Mai

anys. Malgrat tot, el que s'ha fet encara és poc, perquè es parteix de molt avall. Es diu que Espanya està en 8a posició pel que fa a la seva economia, però si ho mesurem en producció científica la posició d'Espanya és la 11a. Aquest decalaix és el que ens fa afirmar que encara no hi ha un paral·lisme entre el desenvolupament econòmic del país i el nivell de desenvolupament que hauria de tenir el sistema de ciència i tecnologia. Probablement si no s'hagués fet l'esforç d'aquests darrers anys estaríem en posició 15 o 16.

El PRBB ha patit el retard d'Espanya en matèria científica?

Amb el temps que feia que anàvem darrera del projecte, el PRBB podia existir ja fa més de 10 anys. Els polítics dirien que en el moment en que nosaltres reclamàvem el que ara ja tenim, ells tenien altres prioritats, perquè el país tenia altres prioritats. Equivocadament o no, perquè en alguns casos era equivocat, es va preferir fer una determinada carretera o fer un eix viari que jugar fort en innovació, recerca i desenvolupament. La política és sempre un assumpte de prioritats.

Qui ha estat el polític que va apostar pel PRBB?

Bé, no hi ha un polític concret,

sinó unes etapes. Quan parlo de l'esforç parlo de les decisions que els polítics a Catalunya i Espanya han pres en els darrers anys per invertir en recerca científica. A Catalunya hi ha un canvi molt substancial a partir de l'últim govern de Convergència i Unió i particularment quan era conseller d'Universitats Andreu Mas-Colell. Aquesta tendència positiva ha continuat amb els governs posteriors. A Espanya, en l'última etapa del govern socialista, l'etapa actual, s'ha produït també un gir molt important pel que fa al volum d'inversions. És un procés amb alts i baixos, però els últims governs, espanyols i catalans, estan injectant recursos substancials.

Ha rebut mai alguna pressió, provinent de la política o la indústria farmacèutica per investigar o no algun àmbit?

Nosaltres no tenim interferències d'aquests tipus.

Però existeixen?

Existeixen per a aquells que les volen acceptar. No és una situació en la dels professionals dels mitjans de comunicació que estan molt més sotmesos a possibles pressions. El que a nosaltres ens passa és que les grans prioritats són decisions polítiques. La política condiona, perquè decideix si hi ha diners o no, però no pressiona, no censura. Ara bé, si tu treballes en el sector privat, en la indústria farmacèutica, et pots trobar amb condicions i restriccions, forma part de les regles del joc. I alguns pensem que determinat tipus d'estudis per a determinades empreses el que cal fer és precisament no fer-los.

Entre col·laborar amb institucions públiques o amb la indústria farmacèutica, què triaria?

Són dos plans diferents. Una multinacional farmacèutica amb qui jo he fet coses, pot plantejar un estudi en el qual l'objectiu interressi i les regles del joc siguin convenients per les dues parts. També hi ha gent que per determinades contraprestacions accepta fer un estudi que jo no faria. Però la condició humana és la que és. Els polítics no ens donen projectes o instruccions. Ells decideixen on assignen els diners, quina quantitat fixar, però com es gestionen ho decidim nosaltres.

Quin paper hi juga la inspiració en la carrera d'un científic?

La inspiració també és important en el món de la ciència, però en aquest camp és impossible que només amb inspiració acabi sortint alguna cosa, perquè has de tenir un coneixement previ, una determinada formació o has d'haver entrat en un determinat món. També en el nostre món, més sovint del que nosaltres imaginem, les idees més senzilles són les més rellevants. De vegades el gran descobriment és una cosa que acaba essent bastant més senzill del que ens imaginàvem, però que ha costat determinar-ho.